ఓం

నమఋషిభ్యః

మత ప్రభాకర గ్రంథమాల

"యోగక్షేమం వహామ్యహం"
(భగవద్గీత)

తృతీయ మణి

భగవత్క్రీడ.

బ్రహ్మశ్రీ ప్రభాకర ఉమామహేశ్వర పండితులవారి
ఉపన్యాస సారము.

చిత్తూరుజిల్లా పొన్న గ్రామస్థుల ద్రవ్యసహాయముచే
ప్రచురింపఁబడినది.

హిందూమత సం॥ ౧౯౫,౫౮,౮౫,౦౨౨
195,58,85,022 [illegible]

మొదటి కూర్పు.

శ్రీరాఘవపద్మనిలయ ముద్రాక్షరశాల, తిరుపతి.

 1921. (వెల రు. 0—2—0.

యోగక్షేమం వహామ్యహం. (శ్రీకృష్ణః).

భగవద్గీత.

భగవచ్చరిత్రము గణించ దలచినపుడా పురుషు నొక జీవునిగా పాల్చుకొనరాదు. అతడు పరబ్రహ్మము. బ్రహ్మమునకు శరీరము లేదు. స్వరూపము లేదు గుణము లేదు పరిమితి లేదు. స్థలనిర్దేశము లేదు. అట్టి పరమాత్మ దృశ్య ప్రపంచమందంతట వ్యాపించియుండు. ఆతని శక్తిచేతనే ప్రపంచము నేకరూపముల గోచరించుచున్నది ఈనమరూపములతని మహిమచే నేర్పడెను. ఆతడనంత వస్తుజాలమున కాధారభూతుడయ్యు నంతర్యామియయ్యు నాయావస్తువులకు స్థితిలయములకు కారణుడయ్యు, తానుమాత్రము, మహాత్ములెందరో చెప్పినట్ల వలె సూక్ష్మములకెల్ల సూక్ష్మమై స్థూలములకెల్ల స్థూలమై సర్వవ్యాపియైయుండు వేదాంతవిధులందీమాటలు, చిత్రముగ పలుకబడుచుండినను, సామాన్యమానవులకు యుక్త్యనుభవవిహీనములై మానస్సునకందనివై యుండవచ్చును. ఎట్లయినను ప్రయత్నవిశేషముచే భగవద్గీతలందుగల తాత్పర్యము బోధపరచుకొనినచో, కొంతవరకు పరబ్రహ్మతత్వము విశదము కాగలదు. నిరాకారుడగు బ్రహ్మమునకు ఎట్టి సాధనములుండినగాని ప్రపంచమును స్పృశించుటకు వీలు లేదు

ఆయమృతము అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము మనస్సు బుద్ధి అహం

కారమనెడి యెనిమిదిసాధనములు అష్టప్రకృతులనెడి నామముల
చే సాధ్యమై [illegible]చుండునని, బుద్ధిమంతు లూహించెదరు. నేను
అనెడినొక భావముజనించనది ఒక [illegible] పనిచేయజాలదు. అదేఅహం
కారమనబడును. ఆయహంకారము చే నొకపనిచేయుటకు ఆలోచనము
కలుగును. అదేసంకల్పమనబడును. ఏవిధముగ జేసినచో నాపనిసరవేఱు
నో అట్టివిధమును నిశ్చయించినప్పుడే. పని ప్రారంభమగును. అదేబుద్ధి
యనబడును ఆకార్యమునకుపరికరములు పంచభూతములు కావలసి
వచ్చును ఇవియన్నియు కలిసి, యష్టప్రకృతులనబడును అబ్రహ్మము
నందు ఈయెనిమిది ప్రకృతులు [illegible] కల్పి పడెనని సిద్ధాంత
ముచేయరాదు. [illegible] ప్రకృతులందు బ్రహ్మము [illegible] శక్తి సం
ప్రాప్తమైయుండె [illegible] యంగుంచుకొనవలెను ఈ ప్రకృతుల
[illegible] దినట్టి కూడికలచే ననేకవిధములగు శరీ
రము [illegible]. ఈశరీరములందును బ్రహ్మమువ్యాపించియుం
డెనని యు[illegible]హించవలెను. శరీరములు పుట్టుచు, పెరుగుచు
నశించుచున్నను, ఆయా దేహములందు బ్రహ్మమొక్కటిగానేయుండు
ను, ఎట్లనగా, [illegible] బ్రహ్మమునకు శక్తియుండ
వలెననుట యు[illegible]. ప్రతిశరీరమునందు, నిండియుండిన బ్రహ్మ
ముయొక్కభాగము [illegible] బడుచుండును. [illegible]
[illegible] భాగములు [illegible] ఆ ప్రతిభాగమునకు [illegible]
రూపముగాని [illegible] గాని, [illegible] గాని, [illegible] శక్తిగాని
[illegible], [illegible] భగవన్నామము [illegible] చరించ
[illegible]. [illegible] భాగములన్నియు [illegible]
జెప్పబడినప్పుడు మొదటి [illegible] యు, శక్తియు [illegible] టకు [illegible]
ములేదు [illegible]

కేయాందోళనము సలిపినపుడు ఒకేపథము ద్రొక్కినపుడు అదిరా జాటమై ఆ భగవదుద్దేశమై అదే ఫలోన్ముఖమై సంపూర్ణవిజయము చెందుచుండును. పదుగురిలో, దేవునందు, సమసామెతజనించుటకు కారణమిదియే. పదిమందికొక పనియందు దృఢముకలిగినపుడు ఆపని భగవదుద్దేశముగా నేర్పడినదని యెల్లచెప్పుచుంటిమో, అటులనెవ డో యొకపురుషుడు పెక్కుజీవుల నొకటిగ జేర్చి యొకపనియందు నియమించి వారిచేనొక కార్యము చేయించినపుడు ఆపురుషుడు భగవ త్కళావిశేషముకలిగియున్నాడని యంగీకరించుట న్యాయమైయుండెను. అట్టివాడే యవతారపురుషుడనబడును. అట్టిపురుషునందే భగవంతుని ప్రత్యేకశక్తిచే ప్రవేశించెనని చెప్పుదుము. ఏ మహాపురుషుడు పశుపక్షి క్రిమికీటకములు మొదలుకొని మానవశ్రేష్ఠులగు మహారాజులవరకు సర్వులకు ప్రీతికరుడై శాశ్వతసుఖప్రదాతయై వన్నెకెక్కెనో అతడు పరిపూర్ణ అవతారమని బుద్ధిమంతులూహించుచుందురు. అవతారపురుషుడు పరబ్రహ్మమునకు సరిసమానభాగమైయుండుగాని, కొంత విడివచ్చినవాడుగానుండెడు. అతడే శ్రీకృష్ణు.

శ్రీకృష్ణుని బాల్యదశ బహువిచిత్రము. అధ్యాత్మికమునకు దుర్నివ్యాము. మనోబుద్ధులకు పోరాటమును, జ్ఞానాజ్ఞానములకు ద్వంద్వయుద్ధమును పాపపుణ్యములకు బడబాగ్నియును కలిగించును. ఇట్టిదానిని పూర్తిగ వివరింపను మనోరథములేదు. మాకు తెలిసిన బాలకృష్ణ చర్యలు అమలవరతెలుపుదుము. అధ్యాత్మికమునకు మోక్షమార్గముల వెలువడు స్వోత్కర్షలకు అన్యోన్యగుణములెటుల నలరించును.

శ్రీకృష్ణుని సర్వాధిపత్యమునకు ప్రమాణము పశుపులలోకెల్లని ఆయమ్మే కాపాడెను. సర్పముతో స్నేహమునెరపి శ్రీకృష్ణుడనుపమని

శిరసులలోసంగి తనపాదములయొక్క చిహ్నమును, ఫణిఫణాగ్రముల
నలంకరింపజేసి గరుడునివలన భయములేనట్లు వరమిచ్చెను. వేలకొల
ది గోపబాలురతో నాటలాడి యాక్రీడలనులోకమందెల్ల ప్రసిద్ధ
ములైనవాటినిగా జేసెను, దుష్టులసంహరించి శిష్టులరక్షించెను. మహారాజు
లకు మంత్రివలెనుండి రాజ్యతంత్రముల నడిపించెను. సోమరితనము
వహించి వేదాంతోక్తులబలుకుచు దేశదరిద్రమునకు మూలకారణ
మగునట్టి వారలకు కర్మమార్గముపదేశించి, రణరంగమునుపురికొల్పి
తత్రాణోపాయము గల్పించెను ముచికుందాదిభక్తవరులకు ముక్తినొ
సంగెను. సూర్యతేజోధికమగు కాంతియుశక్తియు కలిగియుండియు,
గాఢాంధకారబంధురమగు కారాగృహముయొక్క చివరభాగమందుదయించి
నప్పుడు బాలునివలెను, మధ్యాహ్నసమయమువచ్చునప్పటికి యువకుని
వలెను, గోచరించుచుండెను, బ్రహ్మమొక్కటిగానుండియు మహా
మాయామోహితుడగు జనునకు సాక్షాత్కరించినపుడు ఆ ప్రథమదశ
యందు బాలునివలెను క్రమానుభవానంతరము ప్రచండమార్తాం
డునివలెను గోచరించుచుండును ఆ బాలబ్రహ్మముయొక్క లక్షణములే;
బాలకృష్ణునియొక్క క్రీడారూపములయ్యెనని యీకథయొక్క ము
ఖ్యోద్దేశము. సాక్షాత్కరించిన బ్రహ్మముయొక్క ప్రథమదశయే కృష్ణు
నియొక్క బాలక్రీడలని బాగుగజ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. మోక్షా
భ్యాసియగువానికి ప్రథమసాక్షాత్కారము కలిగినప్పుడు, ఆ బ్రహ్మము
ఆయభ్యాసితో నెట్లువర్తించునో ఆచర్యలే శ్రీకృష్ణునియొక్క
బాలక్రీడలని తెలిసిగ్రహించవలెను.

శ్రీకృష్ణుడు విశేషముగ గోపికలతోనాడుకొనునట్టిస్థితియే; బాల
క్రీడయనిలోకమెరింగియున్నది. బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసకులు బ్రహ్మలోగలి
యుటకు యత్నించుటచే పతిసమాగమమునుకోరిన సతులు గా

నుచుందురు. స్త్రీలు తమ యింద్రియబలమును స్వేచ్ఛగబోనీయక వెనుకకు మళ్లించి యాకీర్తినంతయు పతినిమిత్తము విని యోగించు ఛందమున మోక్షాభ్యాసకులగు జీవులు ఇంద్రియ వ్యాపారములను బాహ్యమున సంచరింపనీయక లోనికిద్రిప్పుచు బ్రహ్మమునందు లీనము చేయుచుందురు. ఇటుల నింద్రియములను రక్షించుకొనునట్టి స్వభావము గలవారగుటచే నట్టియర్థమును బోధించెడి నామములచే భక్తులువ్యవహరింపబడుచుందురు. గో—అనగా ఇంద్రియము ప=అనగా రక్షించుట (పా) అనెడిధాతువు వ్యాకరణ సూత్రముచే పి యనెడి రూపముగా మారును. అపుడు గోపీయని యేర్పడును. అనగా నింద్రియములను రక్షించుకొనుట యనెడి యర్థమగును. అట్టి పనిచేయుజీవునకు గోపికా యనెడి నామము బిరుదమువలెనుండును. సర్వాహంకార మమకారములు విడనాడి సమస్తప్రాణమును పతికై యర్పించెడి స్త్రీవలె, నీ యభ్యాసకుడు భగవంతునికై శరీరమర్పించుచుండె గాన నితడు పౌరుషహీనుడై స్త్రీయనబడుటకు సందియము లేదు. అభ్యాసకుడగు జీవుడు గోపికయనెడి నామమునకు తగియుండుటచే, నాతడు గోపికా స్త్రీ యనబడును. వేలకొలది యభ్యాసకులు బ్రహ్మముకై పరితపించుచుందురు గాన ఆబ్రహ్మము అందఱియందుకంటె నాగోపికా స్త్రీలయందే ముందుగ సాక్షాత్కరించి సంచరించుచు క్రీడించుచుండును. జీవుడొక, ముముక్షుడుగా నుండినపుడే; బ్రహ్మముకలడని యెఱిగి తదభ్యాసకుడగును.

ఈ యభ్యాసకు, డేమతమునవలంబించెనో ఆమత మతనికి తల్లి యనబడు ఆబాలింత-(మతము) తనబిడ్డలకు=(గోపికా స్త్రీలకు) మోక్షము కలుగక పోయెనేయని యనేకవిధముల విలపించుచుండును. ఆమతముయొక్క మొఱలు, వినినబ్రహ్మము బాలింతను సమీపించి ఆయమృతరసము నీ యందు లేదాయని—నీబిడ్డకు నీవద్ద పాలులేవా

యని—నిన్ను నీవు మఱచుటతగునాయని, నీయొద్ద దాచియుంచబడిన పాలిండ్లలో నుండునది పాలుకాదాయని పరిహాసమొనర్చి బిడ్డకు పాలు కుడుపుడని హెచ్చరించుట విధియై యున్నది మతస్వరూపిణి యగు తల్లితనబిడ్డలకు అమృతరసమునిచ్చి పోషించునిమిత్తము భగవంతుడామెకు రెండమృతకలశములనొసంగెను. అవియే స్త్రీయొక్క స్తనద్వయము. అవియేజీవులకు మోక్షరసము త్రాగనిచ్చెడి వేదములు.

పాలిండ్లు రెండుభాగములుగా నుండినటుల వేదములు రెండు భాగములగనుండు. కర్మకాండమనియు జ్ఞానకాండమనియు వేదము కాండద్వయాత్మకముఁ బిలసిల్లు. ఈకాండద్వయమే; వేదభాగమని యు ఉపనిషద్భాగ (వేదాంత)మనియుపిలువబడుచున్నది. శిశువుజనించిన వెంటనే చేయబడునట్టి జాతకర్మములో "దక్షిణగ్ స్తనం ప్రతిధాప్య" యనెడి వచనమున ముఖ్యముగ దక్షిణపార్శ్వమునందుండెడి స్తనముమాత్రము బిడ్డచేను గ్రహించబడవలెనని సూచించబడెను. ఉత్తరపార్శ్వమునందలి స్తనము పిమ్మట త్రాగబడవలసియుండునని యర్థము స్ఫురించుచున్నది వేదమందలి యుత్తర (జ్ఞాన) కాండమొకుల కర్మకాండాను భవానంతరము స్పృశించబడవలెనని విధాయకమై యుండెనో, అటులనే స్త్రీయొక్క స్తనద్వయ మందుత్తర స్తనముపిమ్మట స్పృశింపబడవలెననియుండుటకుకారణమైయుండె. వేదము స్తనస్వరూపమనియు వేదరసము స్తన్యరూపమనియు స్తనద్వయము కాండద్వయాత్మకమగు వేదస్వరూపమనియు, చంటిబిడ్డ మోక్షాభ్యాసియగు గోపికయనియు, స్తన్యము త్రాగుటచే కలిగిన సుఖానుభవము బ్రహ్మప్రాప్తియనియు సరిపోల్చుకొనుచుండవలెను. ఓతల్లులారా! మీబిడ్డలు దొడ్డవారలగుటకై కోరెదరేని ఎక్కడనో, వెదకక, మీవద్దగలపాలనే త్రాగుడని సూచించుటకై శ్రీకృష్ణరూపమున నవతరించినపరబ్రహ్మము

లేగలను ఆవులపై విడచెను ఆవులనగా=వేదములు. లేగలనగా=జీవులు, శ్రుతులగమనించి జీవులువర్తించవలెనని తాత్పర్యము పరబ్రహ్మము వేదములచేతనే తెలియబడవలెనని ప్రజలకు బోధించుటకై శ్రీకృష్ణు డీవిధమున క్రీడగావించె. బ్రహ్మము సర్వాంతర్యామి యనెడి సిద్ధాంతము ప్రజలకు ఉదాహరణ రూపమున వెల్లడించుటకై క్షీరమనెడి పదార్థము గ్రహింపబడెనని యెఱుంగవలెను క్షీరముస్వరూపమందు తెల్లగను రుచియందు తియ్యగను స్పర్శమునందు ద్రవముగను గోచరించుచున్నను దానియందు తెల్లగాగాని రుచ్యముగాగాని ద్రవముగాగాని లేనట్టి ఘృతమనెడివస్తువు ఎటులవ్యాపించియుండెనో అటులబ్రహ్మము సర్వభూతాంతర్యామియై యుండెనని స్పష్టము చేయబడినది ఈక్రింది పద్యములచేతపై తాత్పర్యమంతయు విశేషముగా గ్రహించెదరు గాక!

భాగవతం దశమస్కంధం పూర్వభాగం.

బాలురకు బాలులేవని । బాలింతలు మొరలుపెట్టపకపకనగి యీ । బాలుండాలముసేయుచు నాలకు లేగలను విడిచెనంభోజాక్షీ!

వ॥ మఱియు నాకుమారశేఖరుండు కపటశైశవంబున దొంగజాడల క్రీడింప గోపికలోపికలులేక యశోదకుంజని యిట్లనిరి.

ఇందు శ్రీకృష్ణుడు కుమారదశయందు శైశవదశయందున్నవాడనియువర్ణింపబడినది యౌవనదశ నందినగాని యేపురుషుడైనను కామలోలుడై స్త్రీలను వాంఛింపజాలడు. కృష్ణుడు బాలుడగుటచే గోపికలంగూడి క్రీడించుట కేవలము లోకానుభవవిరుద్ధము ఇక వాస్తవమేమన? గోపికలుబ్రహ్మవిద్యాభ్యాసకులనియు సతులనగ శ్రోత్రేంద్రియవ్యాపారములను పతులకర్పించినట్టుల వారుసర్వకర్మములను బ్రహ్మార్పణముగజేయుచు గోపికలనెడి స్త్రీలుగా వ్యవహరింపబడిరనియు, బ్రహ్మమందు ఆసక్తిగల, ముముక్షువులు పరిపూర్ణబ్రహ్మానుభవమును బో-

బాలక మార్గాన్వేషణము సేయుచు పరితపించుచుండ బ్రహ్మము దయాళు
వై వారల నుద్ధరించుటకు జూపునట్టి మార్గములే కృష్ణ బాలక్రీడలనియు
సిద్ధాంతమగుచున్నది. బ్రహ్మానుభవానంద సంపాదనార్థము యత్నించు
నట్టి ప్రారంభదశయందు బ్రహ్మస్వరూపము స్వల్పముగ తృణకాలము గోచ
రించును. వెంటనే మరుగుపడును. అపుడు భక్తుని యొక్క తాపమునకు పరి
మితియుండదు "ఓ బ్రహ్మమా? నీ వియోగమునకు తాళజాలను నీవె
చట దాగియుంటివి ఇంత దొంగతనమేల నన్ను వదలుట న్యాయమా?"
యని భక్తుడు విలపించుచుండును. అపుడపుడు కేవలమజ్ఞానివలె నటిం
చును. ఆ బ్రహ్మము యొక్క లక్షణము లటులుండునని గ్రహింపలేక పోవును.
ఆ సమయమున బ్రహ్మము వాని యజ్ఞానమును నశింపజేయ సమకట్టును.
ఇట్టి భక్తులను డి బయలు వెడలిన యవివేకమునంతయు బ్రహ్మమునే
కపిత్థముల ఖండించును అట్టిపనులనే శ్రీకృష్ణుడు బాలక్రీడారూపమున
లోకమునకు వెదజల్లెను.

శ్లో॥ అపంజహీరల పెరు గోడకనీసుతుము ద్రావికొయించుకతా।
గోడలి మూలించజేసిన। గోడలు ముచ్చనుచు నత్తిగొట్టె లతాంగీ॥

భక్తుడు జగద్విషయములందు జిక్కుపడకుండ తప్పించుకొను
టకై ముఖ్యముగ యత్నించుచుండవలెనని శ్రీకృష్ణుడి పద్యము చే సూ
చించెను. తాను చేయుచున్నాననెడి కర్తృత్వము వహించినపుడు, ఆ
పని భంగిపడినేని వానికి దుఃఖము వాటిల్లుచుండును. నిమిత్తమా
త్రముగ తాను జేయుచున్నాననియు ఆ ఫలము పరుల నిమిత్తమనియు
భక్తుడుగ మెలంచి చేసినచో ఆ కార్యము యొక్క ఫలమును బుద్ధిహీనత
చే పరులు చెడుగా వినియోగించినపుడు మీ నిమిత్తము చేసినపనిని
భంగపరచుట మీకు న్యాయమా యని భక్తుడు పరులనడుగవచ్చును.
మీ ప్రారబ్ధము చెడుగానుండి నప్పుడు నేనేమి చేయగలనని భక్తుడు ప్రశ

చమునుండి విడిగా నుండవచ్చును. అటులగాక తననిమిత్తమే యొక పనిని జేయుచుంటినని తలచి అది విఫలమైనప్పుడు దుఃఖపడెనేని దేవుడతనికి దూరమగుచుండును. కృష్ణుడు పెరుగునంతయు త్రాగి అందుచే కలిగెడి కష్టమునంతయు తప్పించుకొనుటకై యింటి కోడలి యొక్క మూతికి కొంత పెరుగునుపూసియిటులనే ఓభక్తుడా, నీవేపని జేసినను దాని నితరులగుండ జేసితివేని నీవు దుఃఖమునుండి తప్పించు కొనగలవని యీక్రీడను గావించెను ఓ భక్తుడా; బ్రహ్మము గోచరిం చునట్టి వాడుకాడు, గనుక పుష్పమునుగాని ఫలమునుగాని యన్న మునుగాని స్వయముగ దేవుని కర్పింపజాలవు. నన్ను ప్రధానముగ జేసికొని మానవులగుండ నన్ను సేవింపుము. ఆఫలమును నేనేపొందె దను. కొడుకులను కోడళ్లను నిమిత్తముగజేసికొని నీవే పనిజేయుచు న్నను తత్ఫలమునంతయు నేనే యనుభవించుచున్నాను. కాని నీవు దిగులొందకుము. అనికృష్ణుడు బోధించెను.

క॥ వేలుపులకు నాకంబెను! వేలుపుమతి యెవ్వడనుచు
వీఃపికనగిమా। వేలుపుగోపలపైనో। హేలావతి నీతనూజు డెంగిలి
జేసెన్॥ భా. ద పూ.

సర్వవ్యాపకుడును, అనంతశక్తిస్వరూపుడును, అదృశ్యుడును. నగుపరమాత్మయొక్కలక్షణమును మనస్సుచేగ్రహించుటకువీలు లేదు గనుక మనోగ్రాహ్యములగునట్టి ప్రతిమలనునిర్మించుకొని భక్తులు పూజించుచుందురు. ఒకప్పుడుభక్తుడు భక్తిపారవశ్యమున తానునివేదిం చునట్టి పదార్థము విగ్రహము స్వీకరించుచున్నదా లేదాయని సందే హించుటయు తటస్థించును తన్నివారణార్థము విగ్రహముభగవంతు డు కాదనియు, నీవిగ్రహమునందు భగవంతుడగు తనయొక్క శక్తి నిండియుండెననియు అట్టిశక్తికిగ్గిన తాను; విగ్రహమునకు నివేదించి

న పదార్థమునంతయు భక్షించగల ననియుసూచించుటకై ఆవిగ్రహా
మును కృష్ణుడు ఎంగిలిజేసెను. అనగాపిగ్రహాము నిమిత్తము నివేదింప
బడినట్టి యన్నమునంతయు నీవిధముగ నేనే భుజించు చుందునని
చూపెను.

క॥ వెన్నదినగబోడగనిసూ। పిన్నది యద్దంబువచ్చిపిఱిదికిదివి
యగా। జన్నొడిసిపట్టిచీఱను। చిన్నికుమారుండె యితడుశ్రీ తాంశుముశ్రీ॥

క్షీరమువంటి ప్రపంచమునుండి వెన్నవంటి విషయసుఖమును
అనుభవించుటకై జీవుడు సిద్ధపడుచుండును. అదియే తనకుసుఖహే
తువని భ్రమించుచుండును. ప్రారంభదశలో భక్తుడు సైతము జగ
త్సుఖములుతనకు లోపముకాకుండునటుల గోరుచుండును. జగత్సుఖ
మునిరసింపబడనిది దైవసాన్నిధ్యము లభించుట దుర్లభమని బోధింప
దలచి శ్రీకృష్ణుడు పైపద్యప్రకారము క్రీడను గావించెను. అనగా సం
సారరసమగువెన్నను భుజించుటకై భక్తుడుజాగ్రతపడుచుండుటను,
కృష్ణుడుగని తద్రసముభుజించుటచే భక్తుడు కామక్రోధాదులకులో
నగునని యెంచి ఆసుఖమునుండి భక్తునిదూరముగ జేయనెంచి యావె
న్నను కృష్ణభగవానుడుభక్షించెను. అంతభక్తుడు నిజముగ్రహింపలేక
ఓదేవా భక్తుడనైననాకు నిట్టికష్టములుకలుగుచుండ నీవెక్కడనుంటివి
నాగతియేమి. నేనుసంపాదించిన జగద్రసమునాచే యనుభవింపబడక
మునుపేదానిని నీవుభంగముచేసినచో నేనేమి చేయగలను నీభక్తుడు
కష్టమనుభవించు చుండనీవుతూష్ణీంభావము వహించుట భావ్యమా
యని యజ్ఞానవశమున పిన్నవారివలె దేవునియడ్డగించును. కృష్ణుడితని
యజ్ఞానమును నశింపజేయదలచిఓభక్తుడా! నీవుబ్రహ్మవిద్యాభ్యాసకు
డవుగదా? బ్రహ్మవిద్యకర్మకాండమనియు, జ్ఞానకాండమనియు కాం
డద్వయాత్మకమయిబ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణియగుస్త్రీ యొక్కస్తనద్వ

యమువలె భాసిల్లుచుండెనని! నీవిదివరకే యీసంగతి గ్రహించి యుండియు "నకర్మణానప్రజయా ధనేనత్యాగే నైకేఅమృతత్వ మానశః" అనెడివచనము ననుసరించి జగత్సుఖమును విడువజాలక దానికై యడ్డుపడుచున్నావేమి? ఇదినీకుతగునాయని వేదస్థానముగు స్తనద్వయమును పట్టుకొనిపై సిద్ధాంతమును శ్రీకృష్ణుడు జ్ఞప్తిజేసెను.

క॥ చేబంతి తప్పిరుడెనని। ప్రాబల్యముతోడవచ్చి భవనము వెనుకకు। మా బిడ్డజలకమాడగ। నీబిడ్డడువలువదెచ్చెనే తుకతగునే

అజ్ఞానముచేఁ ట్టబడిన భక్తుడు బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసకుడై బలత్కారముగ, నజ్ఞానమునుదూరముగబెట్టి యాత్మవిచారము చేయుచుండును ఆత్మారాధనము క్షణకాలమువిడిచి ప్రపంచమును జూచెనేని దూరముగనుంచబడినట్టి యజ్ఞానము వెంటనేయతని నావరించుచుండును. భక్తు నిరక్షించదలచిన శ్రీకృష్ణుడు దూరముగనుంచబడిన యజ్ఞానము తిరిగితనభక్తుని నావరించకుండుటకై దానినెత్తుకొనిపోవుటకు సిద్ధముగనుండెనని సూచించుమనీక్రీడసల్పెను. దేహాభిమానము నశించునది మోక్షముచేకూఱదు. దేహమందలి యభిమానముచేతనే జీవులువస్త్రములు ధరించుచుందురు. బాహ్యచిహ్నములగు వస్త్రములు విసర్జించబడినపుడు దేహాభిమానము నశించినట్లుస్థితివచ్చెనని లోకము గ్రహించును. మనోవికారములు లేనివాడై సర్వసంకల్పసన్యాసియై అహంకారమమకారశూన్యుడై యుండినగాని-యట్టి యాంతరంగికవైరాగ్యము జనించినగాని బాహ్యప్రపంచమును లక్ష్యపెట్టక గోచిగుడ్డనుసయితమువిడువగల్గి యుండలేడు. ఈతని పరిపక్వస్థితిగనునించుచు నతనిధనవస్త్రాదికము భగవంతుడపహరించుచుండెను. జీవుడుపిండాండ స్వరూపియగుటచే నతడు దేవునకు చేబంతివలెనుండెనని యెఱుంగవలెను.

ఆ చేలంతియగు పరమభక్తుడు పడిపోవుచుండెననెడి సిపమున కృష్ణుడుగోపిక గృహమున బ్రవేశించెను. ఆభక్తుడుగృహముయొక్కలో పలిభాగమున స్నానముచేయుచుండెను. అనగా నితరులకు తెలియకుండ దేహాభిమానరహితుడై తత్సూచనార్థము అజ్ఞానమనెడి వస్త్రమును దూరమునునిచి స్నానముచేయుచుండెను. స్నానమనసమృత సరోవరమున మునుగుట. అమృతముచే తడుపబడినపుడు ఆతనికి అమృతత్వమేగాని మృతత్వము లభింపదు. ఈవిధమున నమృత పదవి నధిష్ఠింపబోవుచుండెడి భక్తునిగని దూరమునునుంచబడినట్టి అజ్ఞాన వస్త్రమును శ్రీకృష్ణుడపహరించెను. ఇదిదేవుడైనవానికి విధికృత్యము.

క॥ కొడుకులులేరని యొకసతి। కడువగవ వగదన్నుమగనిగాశ్రైకొనినన్। గొడుకులుకలిగెదరనెప్పె। బడినాడిదివినుము శిశువుపనులేతల్లీ॥

ఒకభక్తుడు తనకుజ్ఞానోదయముకలుగలేదే యనగా తనకు జ్ఞానమనెడి పుత్రుకుజన్మింపలేదేయనిదుఃఖించుచుండెను. అపుడతనికి దారిజూపుటకై దేవుడొకగురువును బంపినీవుదేవుని భజింపుమని బోధించునటుల జేయును. స్త్రీయెటుల ప్రతిసంకల్పమును ప్రతికార్యమును ప్రతిఫలమును యింతయేల సర్వశరీరమును తుదకుప్రాణమును పతినిమిత్తమర్పించుటకు సిద్ధముగ నుండునో, అటులనే భక్తా! నీవు భగవంతుని పతిగాయెంచి సతివలెవర్తింపుము అనిగురువుచే బోధింపజేయును. ఒకపుడుదేవుడు స్వయముగ తానేభక్తుని సమీపించి లేదాస్వప్నమున నతనిజేరి ఆతనను మగనిగాశ్రైకొని సేవించినపుడు జ్ఞానమనెడి పుత్రుడుకలుగగలడని, యుపదేశించి వెళ్లును. ఈపద్ధతిని శ్రీకృష్ణుడొక క్రీడగాజేసెను.

క॥ మగువా నీకొామరుడుమా। మగవారటు పోవజూచిమఁతన మానకర్మ। దగజేరిపొందగడిగెను। జగములమున్నిట్టిశిశువు చదువం బడెనే॥

ప్రతిజీవుడును రెండుమార్గముల నడుచుచుండును ఒకటి సన్మార్గము రెండవదిదుర్మార్గము సద్బుద్ధిచే సన్మార్గముగను దుర్బుద్ధిచే దుర్మార్గముగను ప్రవర్తించుచుండును. ఆరెండనుసద్బుద్ధి దుర్బుద్ధులు జీవుని స్త్రీగా జేసికొని ఆరెండునాయిద్దఱు భర్తలుగానేర్పడియుండెనని యెంచవలెను. ఏలనన నాబుద్ధులు చెప్పినటులనే జీవుడు సంచరించుచున్నాడు. సాధారణముగ దుర్బుద్ధి యనెడుపతిని జీవుడు ప్రియభర్తనుగాభావించును. యెల్లప్పుడు దుష్టభర్తనువిడనాడి యుండడు. జీవుడు దుర్బుద్ధితో సంచరించువేళల సద్బుద్ధియనెడుభర్త దూరముగనుండి సమయముకై వేచియుండును జీవుడెపుడు దుర్బుద్ధిచే కలిగిన కష్టములచే, నష్టుడై దుష్టబుద్ధిని విడనాడుటకు సిద్ధపడి తెలుపుగానక యోచించుచుండునో, అపుడు భగవంతుడు సద్బుద్ధిని ప్రేరేపించి సత్కార్యముల జేయింప మొదలిడును. ఓ జీవుడా నీదుష్టబుద్ధి నిన్నువిడిచి యెచ్చటికో పోయినదికదా! శీఘ్రముగ నావద్దకు రమ్ము. నన్ను పొందుము! సుఖింపుము! అని సదుపాయముగ నుండుట లోకధర్మమేయగును. యిచ్చట సద్బుద్ధిమోక్షస్వరూపమును శ్రీకృష్ణుడు ధరించెనని యెంచుకొనినపుడు పద్యార్థము సిలిలోధక[illegible]యుండెననుటకు సందియము లేదు.

క॥ తెలవకమోక తే నిద్రింపగ। నెన్నగ్గిన వలువనేడ్చి నేటగు తెలుంగ। గణించి నీకువమారుడు, తెలిసిమిన్నదిపరవనగుట। హితసు సాధ్వీ॥

అప్పుడప్పుడు భక్తుడు భగవంతుని విషయమై జాగరతలేని

వాడై ప్రపంచమునునమ్మి నిదురబోవుచుండును. ప్రపంచమే తనకు సుఖకరమని తలచుట యజ్ఞానమగు. గాన నది నిద్రయని వర్ణింపబడినది. భక్తవాత్సల్యమున, నతని రక్షింపదలచి దేవుడతనిని నిద్రనుండి మేల్కొలుపుట విధియగును. అజ్ఞానమనెడివస్త్రమును దేహమునకు గట్టుకొని నిద్రించుట తగదని దానిని విప్పివేయుట దేవునకు విధికాదని వివేకులెవరును పలుకజాలరు. వస్త్రమును విప్పినపిమ్మట దేవుడీ క్రిందివిధమున భక్తున కుపదేశించుట భావ్యము ఓజీవుడా నీవు ఉత్పత్తిస్థానమగు ప్రకృతిస్థానమగు జీవునియొక్క జన్మమునకు కారణమగు యోనిస్థానమును పూజించుచుంటివా! అది రత్నమువంటిదని కాబోలు! కప్పిపెట్టితివి? అదిదేవరహస్యమనియా నీయూహ? వస్త్రముచే బిగించితివి! నిర్మలానందమును వీడి సర్వానర్థములకు మూలమగునట్టి మర్మస్థానము నకొక మాహాత్మ్యమును నిర్ణయించితివా? స్వచ్ఛమగుదానిని వీడి తుచ్ఛము నాసించుట హెచ్చుతనమా? యీ యోనిస్థానమెట్టిదో మీకు తెలియునా? అది కేవలము విషస్వరూపము? అనునట్టిభావమును శ్రీకృష్ణుడు వెల్లడింపదలచి తేలుయొక్క విషము నంతయు మర్మస్థానమునని౦డించి భక్తుని నిద్రనుండి మేల్కొల్పెను. అంత ప్రకృతియందలి దోషములను భక్తుడు గ్రహించి యెంతకాలము నుండియో యీటుల ప్రకృతికిం జిక్కియుంటినని విలపించుచు నేమియుందోచక యేడ్చుచు పరుగిడుచు దైవమా నీవేదిక్కని భజించుటం జూచి భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణుడు, భక్తుడిక బాగుపడుననెడి యాశచే నవ్వుచుండెను. యిది విహితమేయగును.

యీపద్యములచే గోపికలు, మీబిడ్డ మంచివాడు కాడని, యశోదతో విన్నవించినటుల బాహ్యార్థమున గోచరించుచుండెను, ఏవాక్యములచే శ్రీకృష్ణుడు మంచివాడుకాడని ప్రబోధింపబడెనో, అదే

వాక్యము స్వరభేదముచే గ్రహింపగలిగినప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు మహాత్ము డని యర్థమగుచున్నది. గోపికలు స్వరభేదముచే నంతరార్థమున శ్రీకృష్ణుని భగవంతునిగా యశోదకు తెలియజేసిరి. పైమాటలయముచే భర్తనూ హేళనముచేయుట స్త్రీలకుస్వభావముగాన స్వరభేదము ననుసరించి శ్రీకృష్ణుడు మదుకువాడని యశోదకు తెలిపిరి.

పద్యము. బాహ్యార్థము. అంతరార్థము.

ప॥ చిన్నికుమారుండె యితడు శీతాంశుముఖి

బా॥ యితడుబాలుడుగనుండేనేకాని, కొంటెవాడు స్త్రీలోలుడు

అ॥ చిన్నికుమారుండే బాలుడుగా నుండినను అల్పుడా మహా త్ముడు

౨ ప॥ నీబిడ్డడువలువ దెచ్చెనెలతుకతగునే

బా॥ స్త్రీయొక్కగుడ్డ నపహరించుట నీబిడ్డకుతగునా? ముద్దూటి కితగదు:—

అ॥ నెలతుకతగునే- నీబిడ్డకుబ్రహ్మముగనుక అజ్ఞానవస్త్రమునప హరించెను. ఓయశోదా యీమహాత్కార్యముచేయుటకు మీబిడ్డడే తగునే, యితరులకలవిగాదు.

3 ప॥ అప్పా యీముద్దుకుర్రడల్పుడె చెపుమా

బా॥ యితడు పసివాడాకాడు పోకిరి

అ॥ అల్పుడె చెప్పుమా—యితడుఅల్పుడుకాడు మహాత్ముడు

౪ ప॥ పైబడినాడిదిపనుము శిశువుపనులెతల్లీ

బా॥ స్త్రీలపైపడవలెననెడి తలంపు బిడ్డలకుండదు ఇతడు బిడ్డయై నచో సిటులజేయునా?

అ॥ శిశువుపనులేతల్లీ—నన్నుపతిగాగైకొని ధ్యానించి సేవించినవా రికిజ్ఞానోదయముకలుగునని పైపైకిదుమికి యుపదేశించితనలో నైక్య

ముగమ్మనేమ ఇవిశిశువుపనులుకావు పరమాత్మలక్షణములు

౫ ప॥ జగములమున్నిట్టిశిశువు చదువంబడెనే

భా॥ పూర్వమేనాడైనను పసిబిడ్డయిటుల జేసెనని వినియుంటి మా? ఇతడు నమ్మదగినవాడుకాడు.

అ॥ పూర్వయుగములందు భగవంతుడు శిశురూపము ధరించి వేదాంతతత్వమును యుపదేశించునటుల మనముచదివి యుండలేదు నేడుగదా గర్భమున శిశువై జన్మించిమనల నుద్ధరించుచుండెను.

౬ ప॥ వెలయమునదిపఱవనగుట విహితమెవాధ్వ

భా॥ గుర్తెపెడెనని దుఃఖించు స్త్రీనిజూచి నవ్వుచుండుట నీబిడ్డకు విహితమా?

అ॥ భక్తుడిట్టాగుపడగలడని ధైర్యముకలిగిన వెంటనే యీబాలబ్రహ్మము (బాలకృష్ణుడు) సంతసించుట, ఓతల్లీ! విహితమేసుమా?

గోపికలు పరిప్రేమచే శ్రీకృష్ణునిగూర్చి యశోదతో హేళనను గమాల్లాడినపుడు, తనపుత్రుడు హేళనమునకుండదగినవాడు కాడాలడని యీకి దిషర్యముచే పవిత్రచరిత్రమును భోధించెను

౭॥ చన్నువిడచిచనడిట్టు ॥ నెన్నడు బాయుగిం ... డుచే ఁడు॥ గన్నులు దెరవనిమాయా॥ చిన్నికుమారకుని ఆన్వేషయం దగునే॥

గోపికలారా కృష్ణుడు వ్యభిచారికాడు, ఏలన, నాకు బాలుడు కేవలము పసివాడు నావద్ద చనుపాలుత్రాగుచుండును గృహముల్ఁడి ఏ మాటిమొక చోటునకు వెళ్ళుటకు సమర్థుడుకాడు, తన ... కావలయునని యాశించి తర్వాత్తికెకన్నులపైన జెరవడు ... ... దూషించుటతగునా, యని, యశోదగోపికలను కోపించెను. గోపికలు శ్రీకృష్ణుని భగవంతునిగా దలచి తమయభిప్రాయమును పూర్వపద్యము

ప్రత్యక్షయశోదకు విన్నవించిరని, మనము గ్రహించితిమేని, యశోదయొక్క ప్రత్యుత్తరముగూడ, శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడేయని, సూచించునదిగానుండవలెను

యశోదయొక్క ప్రత్యుత్తరము.

గోపికలారా మీరు చెప్పినది వాస్తవము. మీరుపరమభక్తులగుటచే, భగవ(కృష్ణ)త్తత్వము గ్రహింపగల్గితిరి. బ్రహ్మముసర్వదా వేదములచే తెలియబడుచుండును. వేదములులేనపుడు దేవుడులేడనియే, లోకముగ్రహించును. దేవునియొక్క నివాసము వేదములందేయని వాదింపవచ్చును. వేదము కాండత్రయాత్మకము. ఆ కాండత్రయమే, స్తనద్వయము. బ్రహ్మము వేదమునువిడిచి యుండడని, చెప్పితిమేని చన్నువిడచి చనడని యర్థమగుచున్నది కనుకనే బ్రహ్మము నావద్దపాలు త్రాగుచుండెను. "(సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ)" "నేహనానాస్తికించన" యనెడి ప్రమాణములచే బ్రహ్మము, తప్పలోకమునమఱియొక వస్తువులేనేలేదని, సిద్ధాంతమగుచున్నది. ఈసమస్త బ్రహ్మాండములు దేవునియొక్క గృహములే, పొరుగువారి గృహముండినపుడుగదా, బ్రహ్మము పొరుగింటికి వెళ్లగలుగును. ఎప్పుడునుస్వగృహమునందే వసించుచున్నాడనుటతెథ్యము సర్వలోకములను తనగర్భమునందిమిడ్చుకొని యున్నదేవుడు, తన్నిద్రయందు స్వప్నము లో జూపుకలవాడై, గర్భగోళమును కనిపెట్టిచూచుచుండవలెనేగాని, కన్నులుదెఱచి బాహ్యమందేమియుండెనని చూడుమెలిపడదు. దేవుడంతటికి స్వతంత్రుడయ్యు, పుత్రవాత్సల్యముచే, విధేయుడై వర్తించుచుండెను. అట్టిబ్రహ్మమును గుర్తించిన మీరు, ఎక్కడతెరగిలనతని వర్ణించుట తగియేయున్నదని యశోద "ఆశ్వాసయుండగునే" యనెడివాక్యముచే, మీరనుడివినది తగునే అనగా లెగియుయున్నదని సమాధానపడెను.

తే॥ అన్యమెఱుగడు తనయంతనాడుచుండు। మంచివాడీత డెగ్గులు। మానరమ్మ రామలార త్రిలోకాభిరామలార। తల్లులార గుణవతీమతల్లులార॥

లోకమున బ్రహ్మముకంటె నన్యపదార్థములేదుగాన, కృష్ణున కన్యచింతనములేదు. "ఆత్మకామస్యకాస్పృహా" యనెడిప్రమాణముచే నిత్యతృప్తుడగు భగవంతుడు, తృప్తినిమిత్తము మఱియొకవస్తువుచే నాడుకొనుట యసంభవము. అందుచే, నీబాలుడు తనలోనే తానా డుకొనుచుండును. సమస్తజీవులు మోక్షము యత్నించుటకై తగి నంతటిశక్తి దేవుడొసంగియుండెగాన, నీతడుమంచివాడు. ఆశక్తిని జీవుడు దుర్వినియోగము చేయుచుండుటచే, దేవుడు చెడ్డపనులు చేయించుటకు కారణు, డగుచున్నాడనెడి దుర్వాదములు సేయుట మాత్రము, మీరెన్నడును బూనవలదని, యశోద బ్రహ్మలక్షణమును గోపికలకు మాటిమాటికి బోధించెను. తనబిడ్డనుగూర్చి గోపికలు చెడ్డగామాట్లాడిరనెడి యభిప్రాయమును, పైపద్యములచే యశోద గ్రహించినదైనదో, గోపికలనుగూర్చి నీతిబాహ్యముగ మాట్లాడ వలసియుండును. గోపికలు శ్రీకృష్ణుని పరబ్రహ్మముగా గ్రహించియే మాట్లాడెనని, యశోదవిశ్వసించి వారిసగుణమునకును భక్తికిని మెచ్చి, త్రిలోకాభిరామలార! తల్లులారా! గుణవతీమతల్లులారా! యనిసంబో ధించెను. తనబిడ్డనుదూషించిన గోపికలను, గుణవతీమతల్లులారయని సంబోధించుట, కేవల మసమంజసమని బుద్ధిమంతులు గ్రహింప వచ్చును. యశోద గోపికలను సుగుణ మణులనుగా పిలుచుటచేతనే, శ్రీకృష్ణునిశుద్ధ చారిత్రము వెల్లడియగుచున్నది.

సత్యమేవజయతే.